

90 éves a Tungram Részvénytársaság

GÁBOR ANDRÁS

1896. augusztus 1-én a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank és az Egger Testvérek Egyesült Villamossági Részvénytársaság néven vállalatot alapítottak a szénszálas izzólámpák gyártására. A lámpagyártás ekkor a pesti Huszár utcai gyártelepen kezdődött, de mert a villanyvilágítás terjedése mintegy 30%-os termelésnövekedést követelt, 1900 januárjában a cég megvásárolja a jelenlegi újpesti telket, ahol 1901 végétől teljes kapacitással működik az izzólámpagyártás.

Az Egyesült Villamossági Részvénytársaság a századfordulón vezető szerepet töltött be az Osztrák—Magyar Monarchia elektrotechnikai iparában. Sikerét megalapozta, hogy a Milleneumi Kiállításon külön pavilonban a távíró és távbeszélő készülékek mellett szénszálas izzólámpákat is bemutatottak. 1900-ban a Párizsi Világkiállításra való részvétel nemcsak szakmai sikereket, hanem elismerésre méltó üzleti eredményeket is hozott. A vállalat 1906-tól 1983-ig Egyesült Izzólámpa és Villamossági Részvénytársaság, 1984. január 1-től Tungram Részvénytársaság néven működik. 1909-ben jegyzi be a Tungram védjegyet, amely a világ valamennyi földrészén ismert és elismert márka.

Alapításának 90. évfordulóját ünneplő nagyvállalat története sok tanulsággal szolgál napjainkban is. A Tungram Rt. a magyarországi gyárak között az egyetlen, amely alapprofilját, a fényforrásgyártást ma is műveli. Ebben a tekintetben alapítása óta az egyetlen magyar vállalat, amely fényforrásgyártással foglalkozik. Attól kezdve, hogy 1904-ben Dr. Just Sándor és Henaman Ferenc találmányát a volfrámszálas izzólámpa előállítására megvásárolta, 1907-től tömeggyártásba vette, ezzel a világon elsőnek kezdte meg egy új-szerű és azóta is használatban lévő termék tömeggyártását; több — a magyar technikatörténetben is jelentős — találmány megszületéséhez járult hozzá.

Az I. világháború végén az Egyesült Izzó Újpesti Gyárában nagy jelentőségű kísérletek kezdődtek annak érdekében, hogy a hadsereg telefonerosítói számára elektroncsövek készüljenek. A Tungram elektroncső, ami évtizedeken át a hazai vezeték nélküli híradástechnika nélkülözhetetlen alkatrésze volt, az izzólámpa kísérleteknek köszönheti születését. Ebben az időben a Tungram vasútbiztosító és telefonberendezések fejlesztésével és gyártásával is foglalkozott.

1921-ben világviszonylatban is fontos lépésre szánta el magát a vállalat, létrehozták a Tungram

1930. Gépészmérnök, gazdasági mérnök. Tanulmányait a Moszkvai Bauman Műszaki Egyetemen végezte. 1957-től a Danuvia Központi Szerző- és Készülékgyárban kezdett dolgozni, 1960-tól főkonstruktor, 1968-tól gyárigazgató. 1975-ben a Szerzőgépípari Művek műszaki vezérigazgató-helyettese.

1975—1978-ig a KGM Iparfejlesztési Főosztályának vezetője. 1978-tól miniszterhelyettes. 1985. december 1-től a Tunggram Részvénytársaság vezérigazgatója. Nyolc évén keresztül meghívott előadója a Műszaki Egyetemnek. Gépész tárgykörben több cikke és könyve jelenik meg.

Kutató Laboratóriumát, ami akkor egyedülálló volt a magyar iparban. Olyan világhírű tudósok, mint Pfeiffer Ignác — a Kutató első igazgatója —; Bródy Imre, Selényi Pál, Vidor Pál, Szász Tibor, Turi Pál, Millner Tivadar, Bay Zoltán, Szigeti György, Winter Ernő segítették világhírnévhez a Tungram termékeit.

A vállalat akkori vezetői tudták, hogy a nemzetközi konkurenciával szemben a versenyképesség döntő módon függ a tervszerű és célratoró kutatástól. Bródy Imre kriptontöltésű izzólámpája egy ma is korszerű termék, de említ-hetem a 30-as évek végén Magyarországon a Tungramnál megkezdett televízió kutatást. 1937 júniusában megtörténik az első sikeres élőképfátvitel, igaz csak az egyik szobából a másikba; de később mozgóképek továbbítására is sor került.

A 30-as években jelentős volt a fotócellákkal és fényelemekkel lefolytatott kísérletsorozat, vagy a mikrohullámú rádiótechnika kutatása. Az Újpesti Laboratóriumban készültek az első mikrohullámú csövek, majd telefonbeszélgetések lebonyolítására került sor az első mikrohullámú adó-vevő készülék segítségével.

1941-ben elkészült az 58 cm hullámhosszon működő adó a Tungram Duna-parti vízitelepei, majd a Naszály-hegy és Újpest között beszéd-összeköttetést tett lehetővé.

A 40-es évek elején kezdenek foglalkozni lokátor kísérletekkel, aminek eredményeként 1946 februárjában az Újpesti Kutató Intézetben elsőnek észleltek, mértek visszhangot a Holdról.

A 40-es évek elejétől új fényforrás, a fénycső is a Tungram profiljába kerül, de emellett állandó kutatási-fejlesztési téma a volfrámfém, a volfrámdrótgyártás és a spirálgyártás is.

A háború, mint minden magyar vállalatnál a Tungramnál is jelentős károkat okozott. A műszaki gárda jelentős része a háború áldozatává vált, többen a 40-es évek végén külföldre távoztak. A történetek ellenére a Tungram mégis fej-

lődésnek indult, profilja kibővült a fényforrás és üveggyártó gépek előállításával foglalkozó gépgyártással, tv-képcső és monitorcső-gyártással, sőt 1982-ig sikeres félvezető kutatás-fejlesztés és gyártás is a Tungram keretében folyt.

A ma 21 ezer embernek kenyeret adó, 14 Magyarországon, 2 külföldön működő gyárral rendelkező Tungram Rt. ismét a technikai haladás sodrába került. Napjaink fényforrás-újdonságai a nagynyomású fémhalogénlámpák, autólámpák, korszerű vetítőlámpák mellett az orvosi szén-

dioxid lézer berendezések, az új energiatakarékos fényforrások családja mutatja a jövő irányát. Az elektronizáció új programja, az ipari robotok fejlesztése és gyártása foglalkoztatja a Tungram szakembereit. A hagyományos és igen fontos fényforrásgyártás mellett jelentős szerepet kap tehát a XXI. század új technikája, illetve az arra való felkészülés. Így készül a Tungram Rt. az ezredfordulóra, hogy megőrizve híres múltját, megtartva a magyar iparban betöltött fontos szerepét, új és új sikereket érjen el.